

15 – Υποστήριξη προσφύγων με χαμηλό αλφαριθμητισμό

Σκοπός: Η ευαισθητοποίηση των εθελοντών στο θέμα των διαφορετικών επιπέδων αλφαριθμητισμού που συναντώνται συνήθως στους πρόσφυγες.

Εισαγωγή

Κάποιοι πρόσφυγες μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν σε διάφορες γραφές, ενώ άλλοι μόνο στη μητρική τους γλώσσα. Ορισμένοι δε γνωρίζουν γραφή κι ανάγνωση σε καμία γλώσσα, αν και μπορούν να χρησιμοποιούν διάφορες μορφές επικοινωνίας. Για παράδειγμα, ορισμένοι ενήλικες δεν έχουν την ικανότητα να γράφουν λέξεις με στυλό ή μολύβι, αλλά είναι ικανοί να συντάξουν ένα γραπτό μήνυμα σε υπολογιστή/κινητό με αρκετή σιγουριά, ενώ άλλοι μπορούν να αντιληφθούν εύκολα τη σημασία ενός συμβόλου που υπάρχει σε ένα κείμενο, π.χ. την ένδειξη «Απαγορεύεται το κάπνισμα».

Ο όρος αλφαριθμητισμός αναφέρεται στην ικανότητα χρήσης της γραπτής γλώσσας-τόσο σε έντυπη όσο και σε ηλεκτρονική μορφή-για τις ανάγκες της καθημερινότητας, στην πρόσβαση σε πηγές και υπηρεσίες-συμπεριλαμβανομένης της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης- και στην κάλυψη των επικοινωνιακών αναγκών στο πλαίσιο κοινωνικών δραστηριοτήτων. Ο αλφαριθμητισμός συνεπάγεται την προοδευτική απόκτηση δεξιοτήτων, που ξεκινούν από να μπορεί κάποιος να διαβάζει απλές λέξεις και επεκτείνεται στην ικανότητά χρήσης κειμένων για κριτική σκέψη και αποτελεσματική γραπτή επικοινωνία.

Χαμηλός αλφαριθμητισμός σημαίνει ότι τουλάχιστον μία από αυτές τις δεξιότητες δεν έχει αποκτηθεί. Επομένως, υπάρχουν πολλές κατηγορίες αναλφάβητων ενηλίκων.

Τα τέσσερα προφίλ αλφαριθμητισμού (Α, Β, Γ, Δ)

Οι τέσσερις τύποι των προφίλ αλφαριθμητισμού ενηλίκων που περιγράφονται στη συνέχεια μπορούν να σας βοηθήσουν να κατανοήσετε τις πιθανές ανάγκες των προσφύγων και να αποφασίσετε ποια θα είναι η προσέγγισή σας σε αυτό το θέμα (βλ. www.coe.int/en/web/lang-migrants/literacy-profiles). Τα προφίλ παρουσιάζουν χαρακτηριστικά μορφωτικά υπόβαθρα, δεξιότητες και εμπειρίες που επηρεάζουν τη μάθηση. Είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι κάποιος μπορεί να διαφέρει σε κάποιο βαθμό σε σύγκριση με αυτά τα προφίλ ή να έχει χαρακτηριστικά και από τις τέσσερις κατηγορίες.

Οι πρόσφυγες των κατηγοριών Α και Β, αλλά και της κατηγορίας Γ ως ένα βαθμό, έχουν την πρώτη επαφή τους με τη γραφή και την ανάγνωση όταν αρχίζουν να μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα. Πρόκειται για μια μεγάλη πρόκληση που απαιτεί εξαιρετική προσπάθεια.

Οι πρόσφυγες που μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν σε μια γραφή, διαφορετική από εκείνη που χρησιμοποιεί η γλώσσα στόχος, δεν είναι αναλφάβητοι. Πρέπει να μάθουν ένα διαφορετικό σύστημα γραφής (βλ. επίσης Εργαλείο 17 [Προκλήσεις που αντιμετωπίζονται κατά την εκμάθηση γραφής και ανάγνωσης μιας ξένης γλώσσας](#)), αλλά μπορούν να χρησιμοποιούν τις δεξιότητες αλφαριθμητισμού που ήδη έχουν σε άλλη γραφή/ές, δυνατότητα που θα τους βοηθήσει στη μαθησιακή διαδικασία.

Πορτρέτο	Περιγραφή
Ο Αμπντί είναι ένας άντρας Μπαντού 45 ετών, από τη Σομαλία. Η μητρική του γλώσσα, η Κουσιτική, είναι μόνο προφορική. Το επίπεδο της προφορικής του επάρκειας στη γλώσσα στόχο είναι αυτό του αρχαρίου. Δεν έχει καμία άμεση επαφή με την κοινότητα υποδοχής, παρά μόνο μέσω διαμεσολαβητών.	Κατηγορία Α: Οι ενήλικες σαν τον Αμπντί δεν είχαν την παραμικρή πρόσβαση σε τυπική εκπαίδευση στη χώρα καταγωγής τους, και η μητρική τους γλώσσα δεν έχει γραπτή μορφή ή δεν αποτελεί μέσο διδασκαλίας. Μερικές φορές δυσκολεύονται να καταλάβουν τον τρόπο με τον οποίο ένα γραπτό κείμενο ή μια γραπτή λέξη μεταφέρουν ένα νόημα. Μπορείτε να καθοδηγήσετε αυτούς τους ενήλικες, ώστε να ανακαλύψουν τη γραπτή γλώσσα: ξεκινήστε επισημαίνοντας τις σημασίες και τις λειτουργίες των λέξεων σε καθημερινές συνθήκες, όπως π.χ. σε καταστήματα και σε οδικά σήματα, ανακοινώσεις, κ.λπ.
Η Ναταλί είναι μια γυναίκα 37 ετών, από την Ακτή του Ελεφαντοστού. Μιλά Μπετέ και Γαλλικά. Δεν έχει πάει σχολείο και δεν ξέρει γραφή κι ανάγνωση. Παρ' όλα αυτά, υπήρξε αρχηγός μιας κοινότητας στη χώρα της και ακτιβίστρια υπέρ των δικαιωμάτων των γυναικών. Έμαθε γρήγορα να μιλά Ιταλικά, χάρη στην ιδιαίτερη ικανότητα που είχε στο χειρισμό της προφορικής γλώσσας, τόσο της μητρικής της όσο και της Γαλλικής.	Κατηγορία Β: Οι ενήλικες σαν τη Ναταλί δεν έμαθαν ποτέ ανάγνωση και γραφή στη μητρική τους γλώσσα, κυρίως εξαιτίας της έλλειψης ενός τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Χρειάζονται να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες, όπως π.χ. να μπορούν να συσχετίζουν τους ήχους με τα γράμματα, να σχηματίζουν λέξεις με συνδυασμούς γραμμάτων, να αποκωδικοποιούν την προφορική απόδοση μιας γραπτής λέξης και να αναγνωρίζουν τη σημασία της. Μπορείτε να τους καθοδηγήσετε, ώστε να κατανοήσουν τον τρόπο χρήσης της γραπτής γλώσσας στην καθημερινή ζωή. Για παράδειγμα, να μπορούν να αντιγράφουν τα στοιχεία τους σε ένα απλό έντυπο και να αναγνωρίζουν την ονομασία ενός προϊόντος σε ένα κατάστημα.
Ο Αμπάς είναι 17 ετών, με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (3 χρόνια σχολείο) στην πατρίδα του (Πακιστάν). Το σύστημα γραφής της μητρικής του γλώσσας (Ουρντού) είναι αλφαβητικό. Βρίσκεται στη χώρα υποδοχής εδώ και 5 μήνες ως ασυνόδευτος ανήλικος πρόσφυγας. Τώρα παρακολουθεί μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, αλλά δυσκολεύεται πολύ στην κατανόηση των μαθημάτων. Καταφέρει να συμμετέχει σε μια απλή συζήτηση γύρω από γνωστά θέματα και έχει την ικανότητα να αναγνωρίζει ορισμένες πολύ κοινές λέξεις που χρησιμοποιούνται στην καθημερινότητα και στην εκπαίδευση. Έχει τακτικές επαφές με το περιβάλλον της χώρας υποδοχής.	Κατηγορία Γ: Οι ενήλικες αυτής της κατηγορίας δεν έχουν την ικανότητα να διαβάζουν και να γράφουν για τις ανάγκες των καθημερινών καταστάσεων, αλλά μπορούν να διαβάζουν ή να γράφουν μόνο κάποια βασικά πράγματα. Στην πλειονότητά τους, είχαν περιορισμένη σχολική εκπαίδευση στη μητρική τους γλώσσα (γενικά, κάτω από 5 χρόνια) ή έχουν χάσει ένα μέρος των γνώσεών τους λόγω της έλλειψης ευκαιριών χρήσης τους ή μιας περαιτέρω εκπαίδευσής τους. Μπορείτε να βοηθήσετε τους πρόσφυγες αυτής της κατηγορίας να ενισχύσουν τις υπάρχουσες δεξιότητές τους στην ανάγνωση και τη γραφή και να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν μια ποικιλία κειμένων. Αυτό θα τους βοηθήσει να αντιμετωπίζουν μια μεγάλη γκάμα καθημερινών καταστάσεων, στις οποίες η κοινότητα υποδοχής χρησιμοποιεί τη γραπτή γλώσσα, όπως σε δημόσιες υπηρεσίες, εργασία, ταξίδια, ψυχαγωγία, κλπ.
Η Μπιούτι είναι 27 ετών και φοίτησε σε γυμνάσιο στη Γκάνα, όπου εργαζόταν ως λογίστρια. Μιλάει Έβε και Αγγλικά. Παρακολούθησε μαθήματα Ιταλικών (τη γλώσσα στόχο), που οργάνωναν εθελοντές,	Κατηγορία Δ: Οι ενήλικες σαν τη Μπιούτι είναι ήδη εγγράμματοι στη μητρική τους γλώσσα. Μολονότι μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους ως προς το μορφωτικό επίπεδο, τη μητρική γλώσσα και την ηλικία, οι

έχοντας μαζί της την επτά μηνών κόρη της. Στην αρχή αντιμετώπιζε δυσκολίες στην ανάγνωση, τη γραφή και τη μάθηση εξαιτίας ψυχικού τραύματος. Αφού υποβλήθηκε σε θεραπεία υπό την παρακολούθηση ειδικού γιατρού, κατάφερε να αρχίσει να χρησιμοποιεί όλα τα προσωπικά της μέσα, για την εκμάθηση της γλώσσας-στόχου.

εγγράμματοι πρόσφυγες έχουν την ικανότητα να προσηλώνονται στην εκμάθηση της γλώσσας-στόχου και να χρησιμοποιούν γραπτά κείμενα για την υποστήριξη της μάθησής τους.

Σημείωση: Αυτή η Εργαλειοθήκη περιλαμβάνει εργαλεία που θα σας βοηθήσουν να προσφέρετε υποστήριξη στους πρόσφυγες της ομάδας σας, με τρόπο όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικό, συμπεριλαμβάνοντας ιδιαίτερα κατάλληλες δραστηριότητες για αναλφάβητους ενήλικες ή ενήλικες σε επίπεδο αρχαρίων στην ανάγνωση και στη γραφή, οι οποίες εντοπίζονται κυρίως στα διάφορα «σενάρια».